

05a

FISKERIDIREKTORATEI
BIBLIOTEKET

24 JUNI 1997

ÅRSMELDING

1994, 1995, 1996

FISKERIRETTLEDEREN I RØDØY

*****

Innhold:

Kartskisse over Rødøy.....	side 1.
Del 1. Generelt.....	side 2.
Del 2. Fiskerne.....	side 3.
Del 3. Fiskeflåten.....	side 4.
Del 4. Fiskebedriftene, ilandført kvantum, syssels.....	side 5.
Del 5. Oppdrett, kvantum, kons.volum, syssels.....	side 7.
Del 6. Annen virksomhet.....	side 9.

4470/6-4057

DEL 1. GENERELT.

Rødøy kommune befinner seg omtrent midt mellom Bodø og Sandnessjøen på Helgeland. Kommunen består av ca. 1688 innbyggere som bor på øyer og fastland. Det er bare en krets (Øresvik) som ikke er avhengig av båtforbindelse, resten av kommunen må i båt (ferje eller hurtighåt) for å komme seg nordover eller sørover. Fiskerikontoret befinner seg på rådhuset på Vågaholmen og har kontorfellesskap med de fleste andre kommunale og statlige kontorer. Kontoret ligger nært hurtigbåtkai for ekspressen og lokal hurtigbåt.

Hovednæringene i kommunen er fiske, oppdrett og landbruk. Det er registrert 90 fiskere på blad B i fiskermanntallet i 1996, ca. 30 årsverk innen oppdrett og ca. 13 årsverk i fiskeindustrien. På landbrukssiden er det melk og kjøttproduksjon (sau og kuer), samt litt skogdrift. Av fiskerirelaterte næringer er det 3 båtverksted (tot. ca. 10 årsverk) i kommunen som i stor grad er avhengig av fiskeflåten.

Et rikt dyreliv preger natur og mennesker. Elgen er vår nærmeste nabo og husvant som den er, liker den seg best når den kan vandre i hagen til folk og trække huller i plener. Hvert år blir det delt ut jaktvald midt i tyttebærsesongen. Vi har et rikt friluftsliv, med merkede trimløyper og mange aktuelle fiskevann. Av "sjeldenheter" kan nevnes; oter, ørn og mink. Når det gjelder ærfuglebestanden så har den dessverre avtatt meget de senere år og er blitt sjelden å se i vår fauna.. Gaupa er vårt siste tilskudd av celebriteter og trives best i skog og mark på jakt etter rådyr og sau. Vinteren 1997 var det gitt fellingstillatelse på en stk. gaupe, men den viste seg for lur for jegerne..

I Tjongsfjorden kan du ta inn på Gjestegården. Der får du servert diverse svensk inspirert mat av "gårdens" svenske eiere. Lengst vest i kommunen har vi Myken fyr, som leies ut til kultiverte mennesker for kursaktiviteter m.m.. Fyret er restaurert og innredet for ca. 8-10 soveplasser (for slanke mennesker kan det være plass for flere) og et koselig oppholdsrom med kjøkken. Utsikten er rett mot villhavet, en opplevelse for enhver. På Hilstad i Øresvik er det etablert flere topp standard hytter og campingplass for glade turister både fra inn- og utlandet. De som driver stedet har egen skyssbåt på 36 fot som de benytter til å frakte turister på tur, bl.a. til Nordfjorden som er en del av Saltofjellet/-Svartisen nasjonalpark. Naturen i Nordfjorden er vill og ulendt, bare avbrutt av kraftverkets energiførende stolper og kabler. Vakkert..

DEL 2. FISKERNE.

Fiskerinæringen i Rødøy er ensidig og sårbar i forhold til svingninger i ressursgrunnlaget. De senere årene har næringen opplevd nedgang og stagnasjon i utviklingen. Det er likevel optimisme i næringen og planer om anskaffelse av nyere og større fartøyer.

Antall fiskere på blad B i fiskermanntallet har gått ned fra 116 personer i 1991 til 91 personer i 1996. Antallet på blad A har gått opp fra 22 personer i 1991 til 35 i 1996.

Nedgangen i antall fiskere på blad B skyldes bl.a. endringer i regelverket der pensjonister automatisk blir flyttet på blad A ved fylt 67 år. Nedgangen blir i liten grad kompensert med rekruttering til næringen.

Antall fiskere fordelt på alder								
Alder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-67	o/70	Tot.gj.sn.
1994	2	28	22	24	15	26	17	134(110) 40
ÅR 1995	2	22	24	24	13	25	20	134(100) 40
1996	2	23	21	23	14	13	30	131(91) 41

(Tallene i parentes og gj. alder gjelder blad B).

Aldersfordelingen kan bl.a. si oss en del om rekrutteringen til fiskeryrket. Gj. sn. alderen er gått ned til 41 år (mot 43 i 1990). Dette skyldes endringer i regelverket.

Rekrutteringen innen fiskeriene har vært dårlig noe som går frem av at kommunen har en sterk overvekt av eldre fiskere, og at det er relativt få yngre fiskere. Kommunen ble invitert til å være med på et rekrutteringsprosjekt (via Kunnskapssentret i Gildeskål), men dette tiltaket/prosjektet sa Rødøy "nei" til.

Jeg mener det er riktig (som "Gildeskål-prosjektet" foreslår) å iverksette tiltak for rekruttering innen fiskeryrket på et så tidlig stadium så mulig, helst på barnehagenivå. La ungene bli kjent med kystmiljøet og den kulturen som vi vokste opp med (livet i fjæra, langs kaikanten etc.). Det er viktig at barn og unge får oppleve kystmiljøet som det er rundt oss, men da må forholdene legges til rette for det.

Del 3. FISKEFLÅTEN.

Rødøy kommune har en flåtestruktur som er ensidig med stor overvekt av små fartøyer bemannet med en eller to personer.

Antall fartøyer er redusert med 26 stk. fra 1994 til 1996. Det skyldes bl.a. strengere kontroll i forhold til merkeregistret, samt mindre fiskere.

	1994	1995	1996
0-4.9 meter	25	17	17
5-9.9 meter	88	73	72
10-14.9 meter	23	21	21
15-19.9 meter	2	2	2
Over 20 meter	1	1	1
Totalt	139	114	113

En stadig større andel av fiskeflåten i Rødøy består av fartøyer over 10 meter.

Det er flere fiskere som har planer om å anskaffe seg større fiskebåt. I 1996 ble det investert i to "større" fiskefartøy (bruk) til kommunen, et på 63 fot og et på ca. 50 fot. Ytterligere et fartøy på 63 fot ankom kommunen vinteren 1997. Det er også planer om anskaffelse av en 90 fots båt. Fiskeflåten baserer driften i hovedsak på garnfiske, juksa/-line og notfiske etter sild/sei. De siste årene har noen få fartøyer lagt om til snurrevadfiske. I tillegg er det 4 reketrålere i kommunen, fra 40 fot og oppover til 68 fot, noen i kombinasjon med torske- og sildefiske.

En hemsko for å få rekruttering til fiskeflåten er bankene. De fleste bankene stiller krav om 20-30% egenkapital av ungdom som ønsker å etablere seg, og satse på et yrke som fisker. Det sier seg selv at det bare er et fåtall ungdom som kan stille opp med 30% egenkapital. Ordningen med etablererstipend gjennom SND til unge etablerer kan åpne døra på gløtt for økt rekruttering til næringen.

Del 4. FISKEBEDRIFTENE.

Følgende fiskebedrifter er i drift :

- Br. Hoff a/s i Jektvik og Myken (mottaksstasjon).
- Finn Olsen, Selsøyvik (avviklet i 1996).
- Nordreker a/s, Øresvik.

Br. Hoff a/s er Rødøys største fiskebedrift og tar i mot det meste av fisken som blir ilandbrakt på Myken og Jektvik.

Fiskebedriften på Selsøyvik avviklet i 1996 driften for mottak av fisk. De siste årene har satsingsområdet i stor grad vært forbeholdt lakseoppdrett/slakting.

På Hilstad i Øresvik er det etablert en rekefabrikk som er en av tre rekemottak i fylke. Reken blir håndpillet, rensket og saltet i lake. Det tas i mot mellom 130 - 150 tonn reker hvert år fra reketrålere i Rødøy (4 stk.) og nabokommuner.

Det arbeides med å få i gang en mottaksstasjon for fisk på Nordnesøy. Rødøy og Lurøy kommune samarbeider om dette og har kjøpt bygningene som tidligere ble brukt til fiskebruk på stedet. Det blir muligens drift i løpet av 1997.

Ilandført kvantum.

Den lokale ringvirkningen av fisket er i stor grad avhengig av at fiskerne leverer fangsten lokalt. En del av fiskerne i Rødøy deltar i Lofotfisket og leverer naturlig nok fangsten der. Hvor fisken blir levert avhenger av hvor fisken er tilgjengelig. I 1994 var det et godt torsk/skreifiske utenfor Myken/ Valvær, med en stor fremmedflåte.

	Torsk	Sei	Hyse	brosme/ lange	Uer	Annet	Totalt	Verdi
1994	953	242	78	66	137	27	1503	9369
1995	395	361	60	65	174	26	1081	6320
1996							1200	

(Tallene for 1995-1996 er foreløpig).

Det er ilandført ca. 1300 tonn i snitt de siste 7 årene. 1995 er det dårligste året med kun 1081 tonn ilandført. Dette året var det et dårlig torskefiske i kommunen.

Torsk og seifiske har vært det viktigste råstoffet for Rødøy flåten de siste årene. Sei og torsk utgjorde 70% av total kvantumet som ble ilandført i 1995. Uer og sei har vært det viktigste supplementet til torskefiske de siste årene for den minste delen av flåten. Den største delen av fiskeflåten har torsk og sild/seifiske som viktigst fiskeri.

Skalldyrleveranser:

År	Tonn	Verdi
1990	96	1524
1991	71	1226
1992	60	1065
1993	107	1622
1994	113	1853
1995	152	2359
1996	131	2343

Tabellen viser utviklingen i leveransen av skalldyr. Bedriften mener at det er mulig å utvide kapasiteten til 200 tonn med det råstoffgrunnlaget som er i dag.

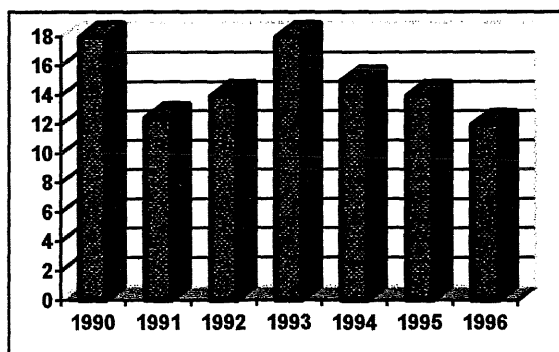
Rekefabrikken, Nordreker a/s på Hilstad har planer om å forbedre havneforholdene til bedriften med molo. Disse planene er ikke av ny dato, men prosjektet vil bli svært kostnadskrevenende og har hittil ikke vist seg realiserbart.

Anvendelse.

Det meste av råstoffet går til fersk produksjon, salting og frysing. En større bearbeidelse av råstoffet som blir ilandført i Rødøy vil gi økt sysselsetting og høyere verdiskapning. Dette er avhengig av at bedriftene selv er villig til å satse midler og ressurser på å utvikle seg mot en større grad av foredling av fiskeråstoffet.

Sysselsetting - fiskeindustrien.

Antall årsverk i fiskeindustrien har de siste årene ligget på mellom 13 og 14 årsverk.

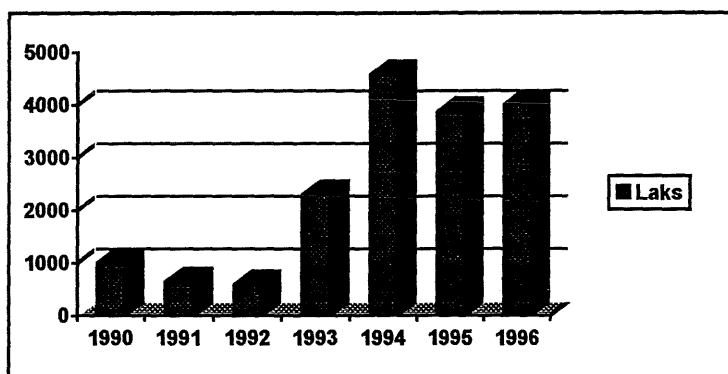

Antall årsverk var i 1996 på ca 13 mot 18 i 1990. Reduksjonen skyldes mindre ilandført kvantum fisk de siste årene med nedlagte fiskebedrifter på Nordnesøy og Selsøyvik (1996).

De to fiskebedriftene som er igjen i kommunen, Br. Hoff a/s i Jektvik og Myken (mottaksstasjon) og rekefabrikken på Hilstad, sysselsetter ca. 13 årsverk tilsammen.

Del 5. FISKEOPPDRETT.

Produsert laks i Rødøy har gått opp fra ca. 1000 tonn i 1990 til ca. 3871 tonn i 1995. Økt produksjonsvolum skyldes at oppdretterne utnytter konsesjonsvolumet fullt ut og at næringen de siste årene har unngått sykdomsutbrudd.

Produksjonen av laks har nådd sin foreløpige topp med 4570 tonn i 1994. Nedgangen de to siste årene skyldes lavere produksjon som følge av førkvote-ordningen.

(Oppgitt kvantum i 1996 er prognose).

Matfiskanlegg for laks :

- * Stolt Sea Farm a/s, Jektvik : Stiftet i 1986.
- * Selsøyvik Havbruk a/s, Selsøyvik - stiftet i 1990 (1978).
- * Rødøy Sjøfarm a/s, Rødøy - stiftet i 1995 (1986).
- * Myken Sjøfarm a/s, Øresvik - stiftet i 1991 (1983).
- * Øygunnlaks a/s, Selsøyvik - stiftet i 1992 (1986).

(Tallene i parentes angir når selskapet første gang ble stiftet med lokale eiere.)

År	Konsesjoner Laks	Kons.volum
1978	2	9 000 m ³
1982	3	12 000 m ³
1984	4	17 000 m ³
1986	6	33 000 m ³
1990	7	84 000 m ³
1995	9	108 000 m ³
1996	9	108 000 m ³

Konsesjonsvolumet har gjennom 80. årene økt fra 3000m³ til 12 000m³ pr. anlegg. Dette gav grunnlag for økt produksjon i oppdrettsnæringen.

Stolt Sea Farm a/s startet opp med matfiskoppdrett i Rødøy i 1990 da de overtok en konsesjon fra kommunen og 2 fra Herøy kommune. Selskapet er den største oppdrettsbedriften i Rødøy og produserte ca. 77% av all oppdrettslaksen i kommunen i 1994. I 1996 overtok de to konsesjoner som er registrert i Lurøy kommunen, slik at selskapet totalt har 5 konsesjoner i produksjon i Rødøy.

Det er kun Selsøyvik Havbruk a/s på Selsøyvik som slakter laksen de produserer i kommunen. De har produksjon på to konsesjoner etter å ha overtatt en konsesjon fra kommunen i 1996 (fra Nordnesøy).

På Myken var det produksjon av laks fra 1984 til 1993. Etter denne tid er det ikke utsatt smolt på Myken og produksjonen er flyttet til Sørfjorden i Rødøy. Det er tvilsomt om det igjen blir oppdrettsvirksomhet på Myken.

Rødøy sjøfarm a/s (tidligere Rødøylaks a/s) er det siste firmaet i kommunen som er overtatt av kapitalsterke interesser utenfra.

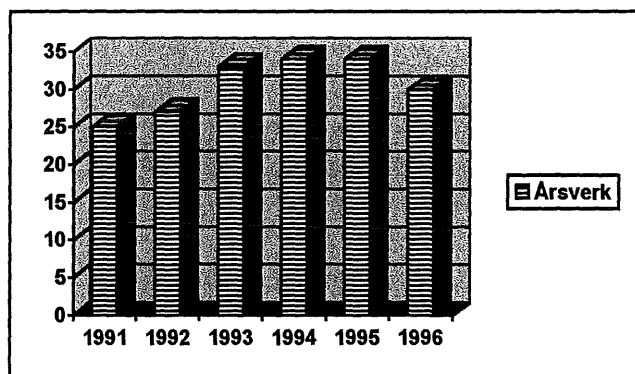
Mowi a/s (Meløy kommune) har to konsesjoner registrert i Rødøy med lokalitet i kommunen (Svinvær). Anlegget blir drevet med base fra Bolga i Meløy.

Torskoppdrett.

Det er et torskeoppdrett i drift i kommunen. Lyngvågen Fiskeoppdrett på Gjerøy har et konsesjonsvolum på 5000m³, men volumet blir ikke utnyttet fullt ut. Torsken blir fisket i ruser og oppført til ønsket størrelse. Det er etablert et mindre anlegg for slakting av torsken i en brygge. Oppdrettet blir drevet av to fiskere i kombinasjon med fiske.

Sysselsetting i oppdrettsnæringen.

Oppdrettsnæringen er i dag en av de næringene som sysselsetter flest i kommunen.

Sysselsettingen i oppdrettsnæringen er på vei oppover igjen med 34 årsverk i 1995. Det forventes en nedgang i 1996 til ca. 30 årsverk (prognose) p.g.a. lavere produksjon.

DEL 6. ANNEN VIRKSOMHET.

Kystsoneplan.

Et ferdig utkast til kystsoneplan for Rødøy var til høring høsten 1996. Forslaget til kystsoneplan er næringsrettet og det er kun planlagt etter behov.

Kystverneplanen fra miljøvernavdelingen i Nordland foreslo 3 områder inkludert hav fredet i Rødøy. Rødøy kommune mente at foreslåtte verneområder var for dårlig begrunnet og tok ikke med områdene i kystsoneplanen, og la ut et av områdene som egnelig for oppdrett. Kommunen fikk derfor innsigelse til kystsoneplanen fra miljøvernavdelingen på fylket.

I det nye utkastet til kystverneplan for Nordland fylke har imidlertid miljøvernavdelingen tatt hensyn til forslaget til kystsoneplan for Rødøy for et av områdene ("Selsøyvær") og tatt det ut av "sin" plan. Miljøvernavdelingen har også foretatt mindre justeringer av grensen i havet på det største ("Inn-Myken/-Valvær) av de to gjenstående verneområdene.

Kystsoneplanleggingen er en prosess som har tatt 3-4 år i tråd med prosjektet "Regional kystsoneplan for Helgeland", som Rødøy var tilknyttet. Planprosessen har vært svært lærerik og har vist hvor viktig det er at alle aktørene i kystsonen deltar. Styringsgruppen har bestått av aktører fra fiskeri, oppdrett, politikere og administrasjon.

Forslaget til kystsoneplan er fleksibel og ikke fastlåst i forhold til områdedisponeringene. Det legges opp til økt samarbeid mellom ulike brukerinteresser av sjøen. I områder som er utlagt under kategorien; egnelige til oppdrettsvirksomhet, og det er registrert reketrålervirksomhet i nærheten, må oppdretter kontakte rekefiskerne på forhånd og samarbeide om utsetting av fortøyning/anlegg for å unngå konflikter. Dette har vist seg å fungere godt i praksis.

Forslaget til kystsoneplan for Rødøy har i skrivende stund ligget i ca. 10 måneder på rådmannens bord. Det ser ut til at planen "ligger godt der". Jeg forstår ikke hvorfor Rødøy kommune knytter seg til et regionalt prosjekt med de kostnader det medfører for så å la være å gjøre planen ferdig. Alle oppdrettslokaliteter som blir gitt til kommunen er derfor midlertidige i påvente av endelig kystsoneplan.

Rekruttering av fiskere.

Rødøy har i 3 år vært tilknyttet bygdepolitisk program og et av prosjektene i programmet er rekruttering av ungdom til næringslivet i Rødøy. Målgruppen er skoleungdom og ungdom under 25 år. Målsettingen er å sikre at ungdom i Rødøy satser på en yrkeskarriere som gjør det mulig å oppnå arbeid i kommunen etter endt utdanning.

Dersom prosjektet skal lykkes i Rødøy må det være overordnede retningslinjer/mål som legges til grunn for et videre arbeid i skolene, samt at nødvendige ressurser må tilføres prosjektet. Uten overordnede mål vil tiltak for å sikre rekrutteringen, spesielt til fiskerinæringen være prisgitt den enkelte skole og lærer i forhold til interesse og kompetanse innenfor fiskeriene. Det er viktig at "læren om sin egen kommune og muligheter i kommunen" blir en del av pensumet i skoleverket.

BP i Rødøy har gjennomført en spørreundersøkelse hos ungdom i kommunen (mellom 16 og 25 år). Av de som besvarte spørreskjemaet (113 personer totalt) svarte 3 at de kunne tenke seg å bli-, eller var fiskere. Dette er en svært liten del av ungdommene i kommunen. Hele 77% av de som besvarte undersøkelsen svarte at de ønsket mere informasjon om hvilke muligheter de har for arbeid i kommunen. Her må skoleverket i kommunen ta et større ansvar!

Fagbrev for oppdrett.

I løpet av sommeren 1997 vil 6 lærlinger gå opp til fagprøve (praksis) i kommunen. Utdanningen har pågått over 2-3 år, lokalt i Tjongsfjorden. Opplegget kom igang etter samarbeid mellom OK (opplæringskontoret for fiskerinæringen) og bedrift, samt nærings-etaten i kommunen.

Fagbrev for fiske.

Det ble høsten 1995 gjennomført en spørreundersøkelse overfor 84 fiskere på blad B i fiskermanntallet. Hensikten med undersøkelsen var bl.a. å kartlegge muligheten for mottak av lærlinger til fiskebåter fra kommunen. 7 av fiskerne med eget fartøy (fra 35 fot) oppga at de hadde mulighet for lærlingplass ombord. Siden 1996 har det vært en ungdom ombord i en fiskebåt fra Rødøy som lærling. Sommeren 1997 skal han gjennomføre fagprøven for fiskere, antageligvis som den første i Nordland fylke.

Havneutbygging.

Rødøy kommune bør utarbeide en havneplan for å legge forholdene til rette for havneutbygginger i kommunen. Dersom en slik plan ikke utarbeides vil kommunen komme i "bakleksa" når det gjelder tilføring av offentlige midler til havneutbygginger (f.eks. til Jektvik og Hilstad).